

Tafsiira Suuratu Yuusuf-Kutaa 26

Description

Hanga ammaaatti seenaa Nabii Yuusuf (Aleyh salaam) ilaalaat turreera. Seenaa ajaaâ€™ibaa nama barsiisuu fi booharsuudha. Nama rakkoo keessa jiruuf obsa akka qabaataniif fakkeenya namaaf taâ€™a. Dargaggeessa marsa ibiddi fedhii foonii itti jabaatu keessa jiru haraama irraa Rabbiif jedhanii of qabuun hangam sadarkaa olâ€™aanatti akka nama geessu barsiisa. Nama qananii keessa jiru Rabbiif of gadi qabuun dirqama akka taâ€™e seenaan Yuusuf ni barsiisa. Seenaan ajaaâ€™ibaa kuni seenaa dhugaa Rabbiin beeksisee akka taâ€™e itti aanse dubbata:

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهُ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجَمَعُوكُمْ
أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَكْرُونَ

â€œSuni odeefannoo gheeybi irraa kan Nuti sitti beeksifneedha. Shira kan baasan taâ€™anii yommuu dhimma isaanii qindeessan ati isaan bira hin turre.â€ Suuratu Yuusuf 12:102

Seenaa Yuusuf erga goloobe booda amma xiyyeffannoon gara Nabiyyii keenyaati (S.A.W). â€œSuni odeefannoo gheeybi irraa kan Nuti sitti beeksifneedha.â€ Kana jechuun Yaa Rasuula! Suurah tana keessatti wanti Nuti sitti himne odeefannoo gheeybi irraa kan gara keetti buufnedha. *Gheeybi* jechuun wanta beekumsa namaa irraa dhokatee fi ijaan hin mulâ€™anneedha.

â€œShira kan baasan taâ€™anii yommuu dhimma isaanii qindeessan ati isaan bira hin turre.â€ Kana jechuun yommuu obboleeyyan Yuusuf, Yuusufitti shira isaanii xaxanii fi boollatti isa darbuuf irratti wali galan ati isaan waliin hin turre. [1]

Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa Nabii Muhammad (S.A.W) yommuu obboleeyan Yuusuf shira xaxan akka isaan bira hin turre ibsuuf seenaa dheeraa keessaa taatee tokko qofa dubbate. Rabbiin maaliif seenaa irraa taateewan biroo hin dubbannee? â€œAti masara mootii keessatti isaan waliin hin turreâ€ hin jenne. Yookiin â€œYommuu Yuusuf hundee eelatti darbame isa waliin hin turreâ€ chin jenne. Sababni isaas, shirri seenaa irraa kutaa garmalee iccitii (dhoksaa) taâ€™eedha; waaâ€™ee shira kana namni biraa beeku hin dandaâ€™u. Shira xaxuuf dubbii obboleeyyan waliin haasawan Rabbiin malee eenyullee hin beeku. Jecha, â€œâ€œati isaan bira hin turreâ€ jedhu Qurâ€™aanni Rabbiin irraa akka buâ€™ee namoota yaadachiisa.

Raajiin (muâ€™jizaan) hundarra guddaan Rabbiin Nabiyyii keenyaaf kenne Qurâ€™aana. Seenaan ummattoota durii isa keessa jiru Qurâ€™aanni kuni Rabbiin irraa akka taâ€™ee ragaa qabatamaadha. Arabiyaan hawaasa qaroombe hin turre. Makkaan magaalaa namoonni kumaatamni keessa jiraataa

turaniidha, garuu namoota lakkofsaan hanga kudhanii taâ€™antu dubbisuu fi barreessu dandaâ€™a. Kitaabban ykn hawaasni yahuudaa fi kiristaanaa kitaaba isaanii irraa seenaa isaaniitti himan isaan keessa hin turre. Jaarraa tokko dura namoonni gariin Nabiyyiin seenaa warra durii macaafa kiristaanaa irraa koopphi godhe (garagalche) jechuun odeessan. Haa taâ€™uu malee, hiikni macaafa qulqulluu afaan Arabaatin hanga bara 180 akka lakkofsa hijraatti hin jiru ture. Kuni Nabiyyiin erga duâ€™anii booda dhaloonni baayâ€™een erga dhufaniidha. Qorataan jabaan varzhinii macaafa qulqulluu hunda keessatti garaagarummaan baayâ€™een akka jiru osoo beeku oduu hundee hin qabne kana dhugaa jechuun hin mormu. Seenaa Yuusuf irraa odeefannoona baayâ€™een Macaafa kakuu moofaa keessaa hin jiru, Qurâ€™aana qofa keessatti arganna. Kanaafu, Nabiyyiin (S.A.W) seenaa Yuusuf eessaa argate? Deebiin sammuudhaan fudhatama argatu tokkichi: karaa wahyitiin barate. Osoo Rabbiin seenaa kana isatti beeksisu baate, karaan biraa Nabiyyiin seenaa kana balâ€™innaa fi dogongora tokko malee haala sirriin ittiin gabaasuu hin jiru.[\[2\]](#)

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَضْتَ بِمُؤْمِنِينَ

â€œ[Akka amananiif] osoo garmalee feetelle, namoonni irra hedduun kan amananiif miti.â€
Suuratu Yuusuf 12:103

Qurâ€™aanni kuni Rabbii oltaâ€™aa irraa taâ€™uu ragaaleen qabatamoon haa dhiyatani malee namoonni baayâ€™een hin amanan. Rasuulli Sallallahu aleih wassallam namoonni akka amananiif garmalee barbaadu turan. Garuu irra hedduun namoota hin amanan.

Seenaa Yuusuf ilaachisee odeefannoowwan gheeybi sitti buufneen wal qabatee, dhugaa hawaasa ilma namaa keessaa tokko sitti beeksisna. Dhugaan kunis akka amananiif ati osoo garmalee feetee fi isaan amansiisuuf karaa hundatti fayyadamte, namoonni baayâ€™een haala sirrii fi guutuu taâ€™een hin amanan.

Ati dirqama ergaa geessuu bakkaan gahi. Nama ergaa kana fudhachuu dideef hin dhiphatin. Sababni isaas, namni hundu addunyaa iddo qormaataa taate tana keessatti filannoo bilisaa qaba. Rabbiin isaan qoruuf filanno bilisaa isaaniif kenne, akka amananiif isaan hin dirqisiisu. Yoo isaan dirqisiisee, kuni fedhii fi filanno homaatu akka hin qabaanne godha. Kunis akka geengoo qormaataa keessaa bahan taasisa.

Rabbitiin wanta nafsee isaanii keessa jiru waan beekuuf namoonni garmalee baayâ€™ee taâ€™an haala sirrii fi guutuu akka hin amanne ni ibse. Garuu namoonni lakkofsaan xiqqoo taâ€™an amanuuf qophiidha.[\[3\]](#)

Itti aanse Rabbitiin Nabiyyiin (sallallahu aleih wassallam) namoota gara Islaamatti waamu keessatti mindaa homaatu akka hin gaafanne ragaa baheef, Qurâ€™aanni aalama hundaaf gorsa akka taâ€™e ni labse:

وَمَا سَأَلَهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ

â€œ**Isa irratti mindaa homaatu isaan hin gaafattu, inni aalamaaf yaadachiisa (gorsa) malee wanta biraati miti.**â€ Suuratu Yuusuf 12:104

Kana jechuun ergaa Gooftaa keeti geessu keetiif namoota irraa mindaa hin barbaaddu.

Aayah tana keessatti Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa isaan keessaa namni tokko mindaa tokko malee ergaa kana ummatiif geessuuuf maaliif rakkinni guddaan isarra gahaa akka jiru akka itti yaadan affeere. Maaliif ergaa milkaâ€™inni fi faaydan isaanii keessa jirutti isaan waamaa? Aangoof ykn qabeenyaaf ykn beekkamtiif kana hojjataa? Mindaa homaatu osoo hin gaafatin namoota gara Rabbitti waamun seera itti fufaa Nabiyyoota hundaati. Nabiyyoonni hundi wal duraa duubaan ummata isaanitiin, â€œAni mindaa, aangoo ykn badhaasa homaatu isin hin gaafadhu.â€ akka jedhan Qurâ€™aanni ni beeksisa.

Rabbiin Nabiyyootaaf hojji isaaniiif mindaa addunyaa barbaadu dhoowwe jira. Haala Nabii Muhammaditti (sallallahu aleih wassallam) yommuu dhufnu immoo, Rabbiin inuma sadaqaa akka hin fudhanne dhoowwe, akkasumas sanyii isaatiifis ni dhoowwe. Kuni hundi, eenyulleeikhlaasa ergamtootaa akka hin shakkineefi.

Nabiyyin (S.A.W) hiyyummaa keessa jiraatan, inuma mootummaa Islaamaa Madiinaa keessatti dureessaa fi jabaa erga taâ€™ee boodayyu. Taateen kuni haala jirenya Nabiyyi siritti ifa baasa. Gaafa tokko Umar ibn Al-Khaxxaab gola Nabiyyiin keessa jiran seene. Afaa baala temiraa irraa hojjatame irra kan ciisu taâ€™ee isa arge. Mataa isaa jala boraati quunce muka temiraatin guuttametu jira, isaa olitti immoo qalqalloo bishaanitu jira. Umar yommuu dirra Nabiyyii irratti mallattoo afaa arguu ni booye. Nabiyyinisakkana jechuun gaafate: Maaliif boottaa?â€ Umarisakkana jechuun deebise: â€œYaa Ergamaa Rabbii! Ati Ergamaa Rabbii haa taatu malee jirenya hiyyummaa yommuu jiraattu, mootonni Qaysarii fi Kisraa jirenya mijaaâ€™innaa gaggeessaa jiru.â€ Nabiyyinisakkana jechuun deebisan: â€œSila isaan addunyaa tana qofatti fayyadamuu, nu immoo Aakhiratti fayyadamuu keenyatti ati hin gammadduu?â€ (Sahih Al-Bukhaari 4913)

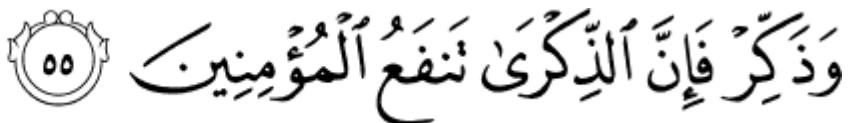
â€œInni aalamaaf yaadachiisa (gorsa) malee wanta biraati mitiâ€ Kana jechuun Qurâ€™aanni aalamaaf gorsaa fi yaadannoo malee wanta biraati miti. Asitti aalama jechuun ilma namaati fi jinniidha. Rabbiin Qurâ€™aanni kuni ilma namaati fi jinni hundaaf gorsaa fi yaadannoo akka taâ€™e dubbata.

Aayah tana keessatti Qurâ€™aanni â€œZikrâ€ jechuun ibsame. Zikrii jechuun yaadannoodha. Qurâ€™aanni maqaalee baayâ€™ee qaba: Isaan keessaa beekkamoon, Qurâ€™aan, Kitaaba, Zikr fi Al-Furqaan. Al-Furqaan jechuun dhugaa fi soba, badaa fi gaarii, iimaana fi kufrii kan addaan baasudha. Maqaan beekkamaan sadaffaan Qurâ€™aanaa, Zikriidha. Qurâ€™aana zikr jechuun waamuun, wanta namoonni duraan beekan yaadachiisa. Hundi keenyaa uumamaan Khaaliqni fi Gooftaan keenya Rabbiin akka taâ€™e ni beekna, garuu sababa addaa irraa kan kaâ€™e ni daganna.

Ilmi namaakkamitti kana durse beeke? Sababni isaas, ergaan Qurâ€™aanaa uumama jalqabaa ilma namaakkamitti uumametti haasawa. Rabbiin dandeetti Isatti amanuu fi Isa gabbaruu hunda keenya keessa kaaâ€™e jira. Akkasumas, wanti tokko bidaa fi gaarii taâ€™uu, namni gaarii hojjate badhaasni akka isaaf malu, namni badii hojjachuu itti fufaa adabbiin akka isaaf malu nu keessa godhee jira. Kuni fixrah jedhama. Rabbiin akka jiru mirkaneessuu fi amanuun uumama keenya. Ilmaan namaakka yeroo hunda humni olâ€™aanaan akka jiru ni amanu. Inumaa hawaasni qaroominna irraa garmalee duubatti hafe

kanatti ni amanu. Qurâ€™aanni Gooftaa Tokko qofa gabbaruutti nu deebisuuf fixraa fi sammuu keenyatti fayyadama. Kanaafu, Qurâ€™aanni zikrii (yaadachiisadha). (Namoonni akka Gooftaa isaanii qofa gabbaran isaan yaadachisa, wanta gaarii fi badaa, mindaa (badhaasaa) fi adabbii ibsa balâ€™aa waliin isaan yaadachisa.)

Akkasumas, zikrii jechuun yaadachisa itti fufaadha.^[4] Namoonni osoo Qurâ€™aana baratanillee yeroo hundaa yaadachisni fi gorsi isaan barbaachisa. Sababni isaas, namoonni addunyaa waliin osoo koâ€™oomanu Aakhirah dagachuun dandaâ€™u, inumaa seera Gooftaa isaanii irraanfachuun daangaa darbuu fi cubbbuu hojjachuun dandaâ€™u. Kanaafu, Qurâ€™aanni wanta addunyaa tana keessatti hojjachuun qabanii fi hin qabne, badhaasaa fi adabbii Aakhiraa isaan yaadachiisa. Qurâ€™aana keessatti Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

â€œYaadachisi, dhugumatti yaadachisni muâ€™mintoota ni fayyaddi.â€ Suuratu Az-Zaariyat 51:55

Ammas bakka biraatti ni jedha: â€œKanaafu, nama waâ€™iid (zaacha) Kiyya sodaatu Qurâ€™aan yaadachiisi (gorsi).â€ Suuratu Qaaf 50:45

Guduunfaa

âœ’ Qurâ€™aanni kitaaba xumuraa Rabbiin irraa buâ€™eedha. Kuni shakkii homaatu hin qabu. Suuran Yuusuf kanaaf ragaa ni taati. Seenaan suurah tana keessatti haala ajaaâ€™ibaatiin dhiyaate. Mee ilaali, wanta faaydi hin qabnee irra darbuun wanta barnoota namaaf taâ€™u qofa dhiyeesse. Mee kitaaba seenaa ilmi namaa barreesse dubbisi. Takkaa wanta faaydi hin qabne itti dabaluun kitaabicha garmalee dheeressa, takkaa immoo wanta faaydi qabu keessaa hanqisuun odeefannoo gahaa osoo hin kenniin hafa. Suuran tuni kana lamaan irraayyu bilisa. Rabbii oltaâ€™aa malee seenaa kana haala kanaan ilmi namaa dhiyeessun waan hin dandaâ€™amneedha.

âœ’Gama biraatin, shirri obboleyyan Yuusuf hojjatan Rabbiin malee eenyullee hin beeku. Kanaafu, iccitii dhoksa kana seenaa kana keessatti dubbachuu Qurâ€™aanni Rabbiin irraa taâ€™uu agarsiisa. âœ’Qurâ€™aanni Rabbiin irraa erga buâ€™e kaayyoon itti buâ€™eef waan gaarii fi badaa, qajeelinna fi jallinna, adabbii fi mindaa namaaf ibsuun karaa qajeelaatti namoota qajeelchuudha.

[\[1\]](#) Tafsiira Al-Wasiix, Tafsiira Tahriir wa tanwiir

[\[2\]](#) Lessons from Suurah Yuusuf-Yaasir Qaadi-fuula 158-159

[\[3\]](#) Maâ€™aariju Tafakkur-10/748-749

[\[4\]](#) Lessons from Suurah Yuusuf-Yaasir Qaadi-fuula 160-161

Date Created

March 27, 2022

Author

admin